

Till
Högsta domstolen

ÖVERKLAGANDE

Klagande	Mauritz Andersson, 560509-5099 F.n. häktet Huddinge
Ombud och offentlig försvarare	Advokat Martin Cullberg Advokatbyrån Martin Cullberg AB Hantverkargatan 48 112 21 Stockholm
Motpart	Kammaråklagarna Karin Bergstrand, Hans- Jörgen Hanström, Chatrine Rudström, Mårten Hallsten, Peter Olofsson Internationella åklagarkammaren i Stockholm
Överklagad dom	Svea hovrätts dom den 26 juni 2014 i mål nr B 2856-13

I egenskap av ombud och offentlig försvarare för Mauritz Andersson får jag härmed överklaga ovan angivna dom med följande

YRKANDE

Mauritz Andersson yrkar att Högsta domstolen, med ändring av hovrättens dom, ogillar åtalet under åtalspunkten 4 samt, i vart fall, dömer ut ett kortare fängelsestraff.

GRUNDER

Mauritz Andersson accepterar hovrättens bedömning i sak.

Mauritz Andersson anser dock att hovrättens majoritet gjort en felaktig bedömning rörande försökspunktens placering i åtalspunkt 4. Mauritz Andersson delar uppfattningen i den skiljaktiga meningen att försökspunkten inte är nådd.

Mauritz Andersson anser vidare att hovrättens bedömning av straffvärdet är felaktig och att hans gärningar bör ges ett lägre straffvärde då hans roll varit transportör, inte huvudman.

OMSTÄNDIGHETER I SAK

Svea hovrätts majoritet dömde Mauritz Andersson för att ha gjort sig skyldig till försök till grovt narkotikabrott 2009, samt grovt narkotikabrott 2010. Gärningen 2009 har bestått i försök till transport av narkotika.

Mauritz Andersson har erkänt, och det är genom utredningen klarlagt, att han 2009 haft för avsikt att på Karibiska havet hämta upp och därifrån transportera ett parti kokain om minst 700 kg och att han 2010 mottog 1200 kg kokain för transport. I syfte att hämta upp en förväntad leverans 2009 gjorde han två seglatser, den första 3-9 juli och den andra den 16-19 juli. Ingen narkotika levererades dock.

I målet saknas utredning rörande vem som skulle leverera narkotikan eller att det ens funnits ett parti avsett för Mauritz Anderssons transport 2009.

I hovrättens dom anförs för straffvärdebedömningen följande.

1. mängden kokain varit extrem
2. Mauritz Andersson haft en annan roll än den sedvanlige kurirens då han
 - a) haft inflytande över tid och plats för upphämtande av narkotikan,
 - b) haft den kvalificerade uppgiften att ensam sköta transporten,
 - c) haft ett rent ekonomiskt syfte och
 - d) skulle haft del i brottslighetens ekonomiska utbyte.

Rörande både gärningen 2009 och 2010 har hovrätten konstaterat att Mauritz Andersson inte var huvudman inom ramen för narkotikahanteringen utan transportör.

FRÅGAN OM PRÖVNINGSTILLSTÅND

Mauritz Andersson anser att det är av vikt för rättstillämpningen att Högsta domstolen avgör dels när försökspunkten vid transport kan anses vara uppnådd och *dels* om straffvärdet för en transportör kan uppgå till maximalt fängelsestraff.

Försökspunkten

För att ett straffbart försök ska föreligga krävs enligt 23 kap. 1 § första stycket brottsbalken *dels* att gärningsmannen påbörjat utförandet av visst brott samt *dels* att det antingen förelegat fara för brottets fullbordan eller att sådan fara varit utesluten endast på grund av tillfälliga omständigheter. Slutligen måste kravet på uppsåt vara uppfyllt.

I svensk rättspraxis har försökspunktens placering behandlats i ett flertal avgöranden, men rörande försök till transport av narkotika saknas renodlade avgöranden (NJA 1992 s. 679 innefattade i HD även försök att komma i besittning och förvaring av narkotika).

Av Högsta domstolens ställningstaganden i NJA 1954 s. 406, NJA 1991 s. 332 och NJA 1995 s. 405 kan slutsatsen dras att försökspunkten inte kan uppnås redan vid påbörjandet av färden. De två förstnämnda fallen rör varusmuggling och HD anger särskilt i NJA 1991 s. 332 angelägenheten att inte lägga försökspunkten för långt från tidpunkten för brottets fullbordan.

I NJA 1995 s. 405 prövades om försökspunkten vid rån hade uppnåtts.

Gärningsmännen hade i stulna bilar, beväpnade och maskerade, vid flera tillfällen åkt från ett skogsområde i Getinge mot Sparbanken i Slöinge för att genomföra ett väpnat rån, men avbrutit rånförsöken då för mycket människor befunnit sig på platsen.

Underrätterna ansåg att försökspunkten uppnåtts när gärningsmännen lämnat utgångsläget och med vapen och övrig utrustning färdats mot banken. Hovrätten angav att försök till brott föreligger då gärningsmannen påbörjat utförandet av visst brott. Gärningsmannen anses ha påbörjat utförandet redan då han påbörjat den handling som närmast föregår den med vilken han tänker avsluta sin verksamhet, under förutsättning att denna näst sista handling är straffbelagd och är avsedd att något så när omedelbart följas av den handling varigenom brottet skall fullbordas. Hovrätten konstaterade vidare att färden mot banken innefattade flera rättsstridiga moment, främst genom olaga vapeninnehav men även genom brukandet av en tillgripen bil.

Högsta domstolen ansåg dock att försökspunkten för rån inte kunde anses uppnådd redan genom ett olaga vapeninnehav, tillgrepp av bil eller olovligt brukande av bil. Åtalet för försök ogillades, men de tilltalade fälldes för förberedelse till rån.

Inget i Mauritz Anderssons agerande under åtalspunkt 4 innefattar några straffbelagda handlingar.

Oavsett Mauritz Anderssons avsikter och att han tagit sig till platsen för den förmodade leveransen är det Mauritz Anderssons uppfattning att han inte påbörjat utförandet av ett visst brott, försök till transport av narkotika, utan att han mottagit narkotikan, eller att det i vart fall visats att ett mottagande av narkotikan varit nära förestående.

Mauritz Andersson anser mot denna bakgrund att ett straffbart försök till grovt narkotikabrott inte har skett, då försökspunkten inte är nådd.

Det överklagade målet torde vara väl ägnat för Högsta domstolen att klargöra hur försökspunktens ska föreläggas vid försök till transport av något där det inte är visat att något föremål varken mottagits för transport eller att ett sådant mottagande varit nära förestående i tiden.

Straffvärde

Genom NJA 2011 s. 357 och därefter följande avgöranden från Högsta domstolen har en mer nyanserad straffmätning gällande narkotikabrott börjat tillämpas. Genom att beakta samtliga omständigheter kring gärningen har Högsta domstolen frångått den närmast mekaniska tillämpning av tabeller som underrätterna många gånger använde sig av. Ett av problemen som den tidigare straffmätningstraditionen avseende narkotikabrottslighet förde med sig var att det var förenat med stora svårigheter att i de övre skikten beakta förmildrande omständigheter samt billighetsskäl enligt 29 kap. 5 § brottsbalken, se NJA 2010 s. 592.

Straffvärdet av en kurirs gärningar har prövats i Högsta domstolens domar NJA 2012 s. 144 och NJA 2012 s. 535. Vissa omständigheter av betydelse för straffvärdet anges i dessa avgöranden, som dock avser något annorlunda situationer än den nu aktuella. Sammantaget ska dock en kurirs gärningar särskiljas från en huvudmans när en bedömning av straffvärdet görs.

Av hovrättens avgörande framgår att Mauritz Andersson "haft en annan roll än den sedvanlige kurirens".

Mauritz Andersson har svårt att se att de kriterier hovrätten ställer upp inte skulle kunna tillämpas på en "vanlig" kurir som genomför en transport med annat färdmedel. Än svårare är det att se hur man genom att överskrida något av kriterierna för en "vanlig" kurir kan gå från det typiskt sett lägsta straffet för en aktör till maxstraff motsvarande det för en huvudman om inte det är så att det är mängden som återigen blir avgörande. Värt att notera är att narkotikan inte heller varit ägnad för Sverige, vilket torde ha relativt stor betydelse.

Typiskt sett ingår i narkotikahandeln ett större antal personer där alla har olika roller och olika grad av utbytbarhet. Rimligtvis bör straffvärdet återspegla hur högt upp i organisationen den misstänkte är och vilken vinning i förhållande till risk som denne kunnat förvänta sig av gärningarna. Härigenom ges underrätterna vägledning om hur de skall upprätthålla nyanserade bedömningar vad avser straffmätning beträffande samtliga aktörer inom narkotikahantering.

Det är av vikt för rättstillämpningen att Högsta domstolen tar ställning till hur de av hovrätten angivna omständigheterna bör påverka straffvärdet och om rollen varit annan än den "sedvanlige kurirens".

Mauritz Andersson har, oavsett hur hans roll tituleras, befunnit sig längst ner på skalan av gärningsmän och har på grund av usla ekonomiska förhållanden tagit den största risken i förhållande till tänkt ersättning. Det kan även noteras att den tänkta ersättningen varit synnerligen begränsad i förhållande till den som en huvudman kunnat vänta sig. Mot denna bakgrund bör straffvärdet sättas ned.

BEVISNING

Mauritz Andersson åberopar ingen egen bevisning i målet.

HANDLÄGGNING

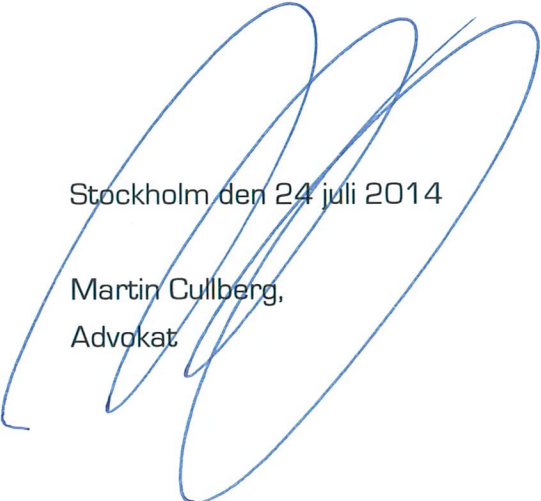
Mauritz Andersson är häktad och förvaras idag på häktet Huddinge.

Mauritz Andersson har idag varit frihetsberövad i Frankrike och Sverige sedan den 1 juni 2010, dvs i knappt fyra år och två månader. Han är den som varit häktad längst i svensk kriminalhistoria och mår psykiskt mycket dåligt av förvaringen. Mot denna bakgrund hemställs om skyndsam handläggning, då det är oklart om Mauritz Andersson ens orkar vänta på Högsta domstolens besked om prövningstillstånd meddelas.

ÖVRIGT

Fullmakt bifogas.

För den händelse Högsta domstolen ej meddelar prövningstillstånd yrkas ersättning av allmänna medel i enlighet med bilagd kostnadsräkning.

Stockholm den 24 juli 2014

Martin Cullberg,
Advokat